

Ahti Fagerblom

17.5.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo.tem@gov.fi

VN/11385/2020, kirjallinen lausunto

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Pyydettyinä lausuntona ilmasto- ja energiastrategiaa koskevasta luonnoksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Strategialuonnos tunnistaa metsäteollisuuden suuren merkityksen hiilineutraalisuustavoitteelle

Ilmasto- ja energiastrategian luonnoksessa on hahmotettu hyvin metsäteollisuuden tärkeä merkitys Suomen hiilineutraalisuustavoitteen saavuttamiselle, ilmastokädenjäljen tuottamiselle sekä vahvalle taloudelle.

Metsäteollisuus on Suomessa jo pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista ja on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Tehtaiden polttoaineista noin 87 prosenttia on uusiutuvia ja puunjalostus mahdollistaa noin 2/3 Suomen uusiutuvasta energiasta. Alan ilmastotiekartasta on nähtävissä, että tehtaamme voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja.

Strategialuonnoksessa voisi painottaa enemmän sitä, että puunjalostuksesta huolehtiminen on tärkeää paitsi taloudelle ja työllisyydelle, mutta myös tehokas keino huolehtia huoltovarmuudesta ja energiaomavaraisuudesta.

Samaan aikaan fossiilisten tuontipolttoaineiden vähentämisen kanssa metsäteollisuuden tuotteista voidaan saada yhä suuremmat maailmanlaajuiset ilmastohyödyt sekä jatkaa kotimaisten metsävarojen kasvattamista. Alan kehittämisellä on siten suuri merkitys myös maamme rajojen ulkopuolella.

Strategialuonnoksessa on useita kannatettavia näkökulmia, mutta myös terävöitystarpeita löytyy

On erinomaista, että strategialuonnos tunnistaa vientiteollisuuden tuotteiden ilmastokädenjäljen ja näkee ilmastotiekartat arvokkaiksi apuvälineiksi energia- ja ilmastopolitiikassa. Metsäteollisuuden mielestä olisi tärkeää, että tiekartoissa korostunut teollisuuden sähköistämisen tuki toteutetaan täysimääräisenä EU:n sallimissa rajoissa ja joustavin kansallisin ehdoin sekä jatketaan sen voimassaoloa kuluvan päästökauppakauden loppuun asti.

Ahti Fagerblom

17.5.2022

Strategialuonnoksessa tunnistetaan vaihtelevan sähköntuotannon tuomat haasteet. Jotta teollisuuden kustannuskilpailukykyinen energiansaanti turvataan kaikissa olosuhteissa, on panostettava energia- ja sähköjärjestelmän toimitusvarmuuteen varmistamalla riittävä säätökapasiteetti ja monipuolinen sähköntuotanto sekä polttoaineiden saatavuus (vesivoima, ydinvoima, yhdistetty sähkön- ja lämmöntuotanto).

Biomassojen käytön merkitystä on kuvattu strategialuonnoksessa laajasti. Strategiassa olisi hyvä tuoda selvästi esille, että esimerkiksi bioenergiatuotannon verottaminen ei sovellu Suomelle. Bioenergiavero sotisi energiaomavaraisuuden kasvattamista ja fossiilisen energiasta luopumista sekä fossiilisten päästöjen vähentämistä ja uusiutuvan energian lisäämistä vastaan.

Metsien osalta strategialuonnoksessa havaitaan hyvin, että nielujen koko voi vaihdella vuosittain voimakkaasti eivätkä nielut ole juurikaan säädeltävissä. Lisäksi nielujen alttius ilmastomuutokselle ja tuholaisille on ymmärretty hyvin. Aktiivisen metsänhoidon merkitystä metsien terveydelle ja elinvoimalle tulisi korostaa nykyistä enemmän.

IPCC on toistuvasti todennut, että fossiilisten päästöjen vähentäminen on tärkein asia ilmastomuutoksen hillinnässä. Strategiassa olisi hyvä mainita, että Suomen metsien hiilinielut on saatava kokonaisuudessaan lukea Suomen hyväksi eikä niillä pidä kompensoida muulla tapahtuvia fossiilisia päästöjä tai muiden alojen fossiilisia päästöjä.

Strategialuonnoksessa todetaan, että *valmisteltaessa uutta kestävä metsätalouden kannustejärjestelmää tarkastellaan mahdollisuutta sisällyttää järjestelmään nuoren metsän hoidon tuki ja siihen liittyvä kannuste pienpuun keruuseen*. Metsäteollisuuden mielestä tämä on tarkastelemisen sijaan myös toteutettava, sillä strategialuonnoksessa kaavaillaan merkittävää kasvua mm. metsähakkeen käyttöön.

Akuutissa energiakriisissä paine ainespuun ohjautumisesta suoraan energiakäyttöön on kasvanut. Metsäteollisuus korostaa, että metsähakkeen hankinnan kasvu olisi perusteltua kohdistaa nuoriin metsiin, jotta jalostuskelpoista ainespuun ohjautumista sähkön ja lämmöntuotantoon voidaan välttää. Tämä olisi järkevää myös monimuotoisuuden turvaamisen näkökulmasta. Edellä mainittu linjaus tulisi selkeästi esittää ilmasto- ja energiastrategiassa.

Jotta paine puun energiakäyttöön ei kasvaisi liian suureksi, metsäteollisuus kannattaa strategialuonnoksessa esiteltyjen ei-polttoon perustuvien lämmitysratkaisujen edistämistä (geoterminen lämpö, lämpöpumput jne.).

Ukraina-tilannetta on strategialuonnoksessa käsitelty useassa eri kohdassa. Venäläisistä fossiilisista raaka-aineista ja energialähteistä irtautuminen vaikuttaa laajasti koko Eurooppaan. Suomen olisi hyvä varautua kansallisissa metsiä, ilmastoa, energiaa ja biotaloutta koskevilla strategioillaan siihen, että biotalouden suomille mahdollisuuksille syntyy kysyntää sekä pohtia kuinka kasvavaan raaka-ainekysyntään voidaan vastata.

Ahti Fagerblom

17.5.2022

Energia- ja ilmastopolitiikkaan tarvitaan ennakoitavuutta

Strategialuonnoksessa on käyty kattavasti läpi erilaisia energia- ja ilmastopolitiikkaan kuuluvia teemoja sekä listattu niitä koskevia uusia linjauksia ja istuvan hallituksen jo tekemiä päätöksiä. Lisäksi strategialuonnoksessa mainitaan useita keskeisiä EU:n energia- ja ilmastopolitiikan hankkeita, joista useat ovat Suomen kannalta ongelmallisia.

Strategialuonnoksessa olisi voitu asiakysymysten rinnalla kuvata enemmän energia- ja ilmastopolitiikan prosesseihin liittyviä haasteita, koska politiikan poukkoilu ja kiihtyvä vauhti voivat monesti olla elinkeinoelämälle suurempi ongelma kuin itse säätelyn sisältö. Metsäteollisuuden investoinnit tehdään useiksi vuosikymmeniksi, joten päätöksenteon pitkän aikavälin ennakoitavuudella on keskeinen rooli investointien toteutumiselle.

Metsäteollisuuden näkökulmasta tulisi tunnistaa paremmin teollisuuden toimintaympäristön pirstaleisuus ja jatkuva muutostila. Päätöksenteossa olisi tärkeää hahmottaa nykyistä paremmin kuinka metsäteollisuus energiantensiivisenä, uusiutuvia luonnonvaroja jalostavana, raaka-aineita ja tuotteita kuljettavana sekä kansainvälisessä kilpailussa toimivana alana altistuu jatkuvasti lisääntyvälle ja yhä vaikeammin ennakoitavalle sääntelylle.

Teollisuuden kilpailukyvyn parantaminen ja alan kehittyminen edellyttävät ennustettavaa päätöksentekoa. Strategiassa voisi tuoda esille, että toimintaympäristön vakaus vaatii ensinnäkin Suomen vahvaa ennakkovaikuttamista EU-päätöksentekoon mukaan lukien komission työohjelmaan. Suomelle olisi luontevaa nostaa materiaaliomavaraisuus sekä uusiutuvien materiaalien hyödyntäminen EU:n agendalle siten, että biotalous näkyy konkreettisesti esimerkiksi komission työohjelmissa ja EU:n teollisuusstrategiassa. Toiseksi EU-lainsäädäntöä tulisi toimeenpanna vasta sitten, kun EU-tason päätöksenteko on saatu valmiiksi. Kolmanneksi mahdollisen kansallisen lainsäädännön konkreettinen valmistelu tulisi tehdä vasta silloin, kun sitä edellyttävä EU-lainsäädännön sisältö on riittävässä määrin selvillä.

Erityisesti Suomen tulisi ajaa Euroopan unionissa investointeja, kasvua, innovaatioita ja yritystoimintaa vahvistavaa ilmastopolitiikkaa mukaan lukien hiilivuodon torjuntaa päästökaupassa. Lisäksi Suomen olisi hyvä edistää EU-rahoitusta hankkeisiin, joilla kehitetään teknologioita sekä demonstraatiohankkeita hiilidioksidin talteenottoon ja sen hyötykäyttöön. Talteenottoa koskevista sitovista tavoitteista on pidättäydyttävä, koska talteenottoteknologian kehittyminen ja sen kustannustehokkuus ovat vielä hämärän peitossa. On hyvä, että strategialuonnoksessa nostetaan puurakentamisen hyödyt hiilen varastoinnissa. Tämän lisäksi olisi syytä pitää esillä puusta valmistettujen tuotteiden ilmastohyödyt niiden korvatta fossiilipäästöintensivisiä tuotteita (ns. substituutiovaikutus).

Metsäteollisuus ry

Jyrki Peisa
vt. toimitusjohtaja